مقدمه:

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی متولی سلامت جامعه بوده و وظیفه آن کمک به حفظ و ارتقا سطح سلامت جامعه است،واحد بهداشت حرفه ای نیز در بدنه وزارتخانه در زمینه حفظ و ارتقای سطح سلامت کارگران کارخانجات ، کارگاههای صنعتی ومعادن فعالیت می کند .

در این مبحث خلاصه فعالیت ها و اقدامات بهداشت حرفه ای مورد نیاز به صورت کاربردی جهت پزشکان و دندانپزشکان مراکزآورده شده است در صورت نیاز به آموزش تکمیلی همکاران بهداشت حرفه ای توضیحات کاملتر را به صورت حضوری ارایه خواهندنمود.

تعریف بهداشت حرفه ای

علم و هنر شناسایی ، ارزشیابی و کنترل عوامل زیان آور محیط کار به منظور پیشگیری از بروز بیماریها ی ناشی از کار

انواع عوامل زیان آور محیط کار:

عوامل فیزیکی زیان آور محیط کار : صدا، ارتعاش، روشنایی، اشعه، فشار، گرما، سرما، رطوبت

عوامل شیمیایی زیان‌آور محیط کار: گرد و غبار ، گازها، بخارات، دود، دمه، مه دود

عوامل بیولوژیک زیان آور محیط کار : باکتری (سیاه زخم ، کزاز ، تب مالت و ...)، ویروس (هپاتیت ، هاری و ...)، انگل (ژیاردیا ، شیستوزوما و ...)،

عوامل ارگونومیک زیان‌آور محیط کار

وضعیت بدن حین کار، ابزار کار، حمل بار

بازرسان بهداشت حرفه ای براساس قانون کار و آئین‌نامه های مرتبط اقدام به بازرسی از کارگاهها می نمایند

به استناد فصل ۴ قانون کار و آئین نامه ها و دستورالعمل‌های مرتبط ؛ کارشناسان بهداشت حرفه ای در کارگاه‌هایی اقدام به بازرسی می نمایند که مشمول قانون کار می باشد بنابراین کارشناسان به شکایاتی می‌توانند رسیدگی کنند که اولاً مورد شکایت، بیماری ناشی از کار باشد؛ ثانیاً بین شاکی و متشاکی رابطه کارگری وکارفرمایی حاکم باشد.

برنامه بازرسی هدفمند

با توجه به برنامه بازرسی هدفمند ابلاغی از وزارتخانه کارگاهها به سه درجه مشاغل درجه یک، دو و سه و به تبع آن کارگاههای درجه یک، دو و سه تقسیم می شوند و بازرسی های این واحد بر اساس برنامه فوق صورت می گیرد که خلاصه ای از برنامه در زیر آمده است:

کارگاههای درجه یک: کارگاههایی که دارای مشاغل درجه یک هستند.**(کارگاه ذوب وریخته گری فلزات)**

کارگاه درجه دو: به کارگاههای دارای مشاغل درجه دو که مشاغل با ریسک غیر قابل تحمل در آن موجود نباشد، اطلاق می گردد.**(مثل کارگاه مکانیکی،صافکاری،جوشکاری)**

کارگاههای درجه سه: کارگاههایی است که فقط دارای مشاغل با ریسک قابل تحمل می‌باشد**(مثل کارگاه فروشندگی پارچه،لباس)**

راهنمای نحوه انجام بازرسی بهداشت حرفه ای

برای انجام بازرسی کارشناسان از فرم های بازرسی بهداشت حرفه ای شامل فرم بازرسی تک واحدی، چند واحدی فرم اعلام نواقص بهداشت حرفه ای و اخطاریه بهداشت حرفه ای استفاده می‌کنند که خلاصه ای از راهنمای فرم‌های مذکور در زیر آمده است

اهمیت معاینات دوره ا ی کارگران که سالی یکبار می بایست توسط کارفرما انجام شود به شرح ذیل می باشد:

تشخیص زود هنگام بیماری‌های شغلی ازاهداف اصلی بازدیدهای بهداشت حرفه ای است این جهت اهمیت دارد که اغلب بیماری‌های ناشی از کار هر چه سریع تر و زودتر شناسایی شوند می‌توان با انجام اقدامات درمانی و پیشگیرانه مناسب از پیشرفت آنها به مراحل شدید و غیر قابل درمان ممانعت کرده و از ایجاد ناتوانی دائمی‌کارگر جلوگیری کرد که این مسأله در نهایت هم به نفع کارگر، هم به نفع کارفرما و هم به نفع سلامت جامعه خواهد بود. به همین دلیل است که انجام معاینات دوره‌ای سالی یک با توسط پزشکان طب کاربه عنوان یک اصل قانونی در ماده ۹۲ قانون کار پیش بینی شده است .

درمورد جدول ذیل اقدامات گفته شده در حفظ سلامتی کارگران اولین و مهمترین اقدام روش کنترل های مهندسی می باشد وعناوین گفته شده جهت راهنمایی اولیه به عنوان مثال آورده شده است .

روش های حفظ سلامتی در برابر عوامل زیان آور محیط کار

شرایط کاری	اقدامات تحت نظر مهندس بهداشت حرفه ای
بالا بودن صدای بیش از حد	- - روغن کاری دستگاهی که صدای زیاد دارد - محصور کردن منبع تولید صدا - استفاده از گوشی مناسب
گرمای بیش از حد محیط کار	- استفاده از مایعات - استحمام و استفاده از وسایل سرمایشی - اگر کارگر با اجسام داغ سرو کار دارد باید از عینک حفاظتی مناسب استفاده نماید.
سرمای بیش از حد محیط کار	- پوشیدن لباس گرم و خوردن مایعات گرم - در نزدیکی محل کار یک اتاقک گرم آماده گردد تا کلرگران از آن استفاده نمایند
کم بودن روشنایی محیط کار	- باز نمودن پنجره و استفاده از نور طبیعی - دیوارهای اتاق به رنگ روشن باشد - استفاده از نور کافی لامپ در محل مناسب
زیاد بودن روشنایی محل کار	- پنجره ها در نزدیک سقف تعبیه گردد - سطح کار نباید براق باشد - لامپ ها روبروی چشم کلرگران قرار نگیرد -

کار با اشعه جوشکاری	- استفاده از عینک مخصوص جوشکاری - انجام کار در فضای باز و یا استفاده از سیستم تهویه مناسب
وجود گرد و غبار زیاد در محیط کار	- استفاده از هواکش های مناسب - استحمام پس از پایان کار - عدم استفاده از دخانیات - استفاده از ماسک مناسب
وجود دود و گاز زیاد در محیط کار	- استفاده از هواکش های مناسب - دور نمودن مواد قابل اشتعال - عدم استفاده از دخانیات - استفاده از ماسک مناسب
وجود مواد شیمیایی و سموم	- استحمام پس از پایان کار - تعویض لباس پس از پایان کار - استفاده از ماسک مناسب
وجود آلودگی میکروبی یا انگلی در محیط کار	- رعایت نظافت فردی و محیطی - استفاده از دستکش مناسب
حمل اشیاء سنگین	- استفاده از وسایل چرخ دار - خم نشدن کمربهنگام بلند کردن بار

	- خم کردن زانو بهنگام بلند کردن بار - کسب آموزش های لازم در خصوص نحوه صحیح بلند کردن بار
قرار گرفتن بدن در وضعیت نامناسب	- باید در حین کار چند لحظه بدن را به حالت طبیعی برگرداند تا خستگی عضلات کاهش یابد - انجام حرکات نرمشی و کششی برای تقویت عضلات بدن - کسب آموزش های لازم در خصوص نحوه صحیح کار کردن